

Hoe bepaal ik of er nood is aan kinderopvang?

Voor je start met kinderopvang, wil je uiteraard weten of er in de gemeente, stad of regio waar je wil starten wel degelijk nood is aan kinderopvang. Een exacte, objectieve meting van de nood aan kinderopvang is niet evident. Daarvoor spelen er teveel verschillende factoren mee, waarvan sommigen niet meetbaar of eerder 'een aanvoelen' zijn.

Volgende Cijfers kunnen je niettemin al een goed idee geven:

- ✓ Het aantal plaatsen in de kinderopvang voor het aantal kinderen uit de doelgroep. Het heeft weinig of geen zin om kinderopvang te starten waar er al voldoende plaatsen zijn. Europa stelde hier de zogenaamde Barcelona norm voorop: een plaats in de kinderopvang voor 1/3de (33%) van de doelgroep. Je kan via deze link zelf nagaan of de gemeente, stad of regio waar jij wil starten deze norm haalt: <https://www.opgroeien.be/cijfers-en-publicaties/kinderopvang-babys-en-peuters/cijfers-op-maat>

Let wel:

- Omdat niet ieder kind voltijds komt, kunnen op één plaats meerdere kinderen terecht. Onderzoek van Kind en Gezin wees uit dat 1 plaats gemiddeld door 1,5 kind wordt benut.
  - De Barcelona norm is een willekeurige norm. De werkelijke nood kan in een bepaald land, een gemeente, stad of regio hoger of lager liggen. Neem daarom ook de andere criteria mee in overweging. Ter info: onderzoek door Kind en Gezin in 2018 toonde aan dat 8 op de 10 kinderen van 3 maand tot 3 jaar geregeld¹ werden toevertrouwd aan familie, vrienden of een crèche of onthaalouder.
- ✓ De werkzaamheidsgraad. Of ouders al dan niet werken heeft een belangrijke invloed op de nood aan kinderopvang. Kinderopvang heeft immers een economische functie, namelijk het combineren van arbeid en gezin mogelijk maken. Onderzoek wijst uit dat vooral de tewerkstellingsgraad van vrouwen tussen de 25 en 44 jaar bepalend is voor de nood aan kinderopvang. Je vindt per gemeente cijfers over de lokale arbeidsmarkt via deze link: <https://www.vlaanderen.be/statistiek-vlaanderen/arbeid/werkzaamheidsgraad>

Let wel:

- Veel jonge moeders kiezen ervoor om (tijdelijk) niet voltijds te werken. Onderzoek van Kind en Gezin wees uit dat, in 2018, 26% van de moeders met kinderen jonger dan 3 jaar deeltijds werkt. 13% kiest voor werkonderbreking (ouderschapsverlof, tijdskrediet,

---

¹ Met regelmatig gebruik van opvang wordt opvang gedurende minstens 1 ononderbroken periode van 5 uur per week bedoeld, als het kind nog niet naar de kleuterschool gaat, en minstens eenmaal per week als het kind naar de kleuterschool gaat.

loopbaanonderbreking, verlof zonder wedde). Voor deze kinderen is er dus wellicht geen of slechts een beperkte nood aan opvang.

- Ook voor ouders die werkzoekend zijn, kan kinderopvang nodig zijn. Het stelt hen in staat om te gaan solliciteren of een opleiding te volgen.
- ✓ De sterkte van het informele netwerk. Ouders doen ook een beroep op familie en vrienden om de kinderen op te vangen. Het gaat hoofdzakelijk om de grootouders. In 2013 werden 13% van de hierboven vernoemde 64,4% kinderen die regelmatig opvang gebruikt, toevertrouwd aan familie of vrienden (waarvan 16% grootouders). Deze vorm van opvang neemt echter sterk af (ter vergelijking: in 2018 werden 40% van de kinderen tussen 3 maand en 3 jaar oud regelmatig toevertrouwd aan familie en vrienden. We zien echter dat het gebruik van informele opvang afneemt en vaak wordt gecombineerd met formele opvang). Er zijn hierover geen regionale cijfers ter beschikking, maar je mag er vanuit gaan dat het informele netwerk groter zal zijn op het platteland dan in de stad of in een gemeente met veel 'nieuwkomers' (die er bijvoorbeeld voor het werk zijn komen wonen).
- ✓ De werkgelegenheidsgraad (het aantal jobs in de gemeente per 100 inwoners op arbeidsleeftijd) in de gemeente en het pendelgedrag van de inwoners. In een gemeente met veel werkgelegenheid ter plaatse en veel inkomende pendel zal de behoefte aan kinderopvang allicht groter zijn dan in een gemeente met weinig werkgelegenheid en veel uitgaande pendel. In het eerste type gemeente of stad loont het misschien de moeite om als organisator kinderopvang samen te werken met een of meerdere bedrijven of instellingen die werkgelegenheid voorzien.
- ✓ Het kansarmoedecijfer. Kinderopvang heeft, naast een economische, ook een sociale functie. Kinderopvang kan een ontmoetingsplaats zijn en een hefboom tot maatschappelijke integratie. Kinderen die leven in een kansarm gezin, maar ook kinderen met een moeder van niet Belgische origine, maken veel minder gemakkelijk gebruik van kinderopvang. Wil je kinderopvang starten in een gemeente of buurt met relatief veel dergelijke gezinnen, dan moet je je opvang zo laagdrempelig mogelijk maken, door een lage prijs te hanteren, op de ouders zelf toe te stappen en open te staan voor en aandacht te besteden aan vreemde talen en culturen. Je kan als opvang samenwerken met organisaties die deze gezinnen begeleiden en/of met het OCMW.

Cijfers over kansarmoede per gemeente vind je op de website van Opgroeien:

<https://www.opgroeien.be/cijfers-en-publicaties/kansarmoede>

Naast deze cijfers, is het raadzaam **je in te lichten bij kinderopvangvoorzieningen en bedrijven in de buurt, het lokaal bestuur en/of het Lokaal Overleg Kinderopvang.**

Volgende vragen kan je hierbij als leidraad gebruiken:

- ✓ Zijn er wachtlijsten in de kinderopvang? Let hiermee wel op: wachtlijsten bevatten vaak gezinnen die reeds elders opvang hebben gevonden, maar niet de moeite deden zich uit te schrijven bij andere voorzieningen. Daardoor zitten er ook veel 'dubbels' in wachtlijsten. heeft je gemeente een Lokaal Loket Kinderopvang, dan kan je daar zonder twijfel meer betrouwbare informatie over wachtlijsten vinden.
- ✓ Welke gezinnen maken gebruik van kinderopvang: met twee werkende ouders? alleenstaande ouders? werkzoekenden? gezinnen met een niet Belgische achtergrond? maatschappelijk kwetsbare gezinnen?
- ✓ Welke opvangregimes komen het meest voor (voltijds, deeltijds)? Welke dagen en momenten zij het drukst?
- ✓ Zijn er noden waar het huidige aanbod geen antwoord op kan bieden: opvang op vroege of late uren? opvang in het weekend? opvang van kinderen met een specifieke zorgbehoefte?
- ✓ Ervaren werkgevers nood aan kinderopvang bij hun werknemers? Zijn zij bereid te investeren in kinderopvang?
- ✓ Zijn er nieuwe kinderopvanginitiatieven gepland in de gemeente op korte of lange termijn? waar precies en voor hoeveel plaatsen?
- ✓ Zijn er nieuwe woonwijken en/of tewerkstellingsprojecten (KMO-zones, ziekenhuis, rusthuis,..) gepland in de gemeente?

Je vindt enkele interessante rapporten op de website van Opgroeien: <https://www.opgroeien.be/cijfers-en-publicaties/kinderopvang-babys-en-peuters/rapporten>